

VADARSTRÄCKET VID ÖSTERHAMMARSJÖN - EN INLANDSLOKAL I V. VÄSTMANLAND

Jan-Erik Malmstigen

Österhammarsjön, 42 ha, ca 10 km N Pellingsbro är en näringsrik grund slätt-sjö. Den omges av betes- och odlingsmarker. En smal bård av bladvass finns framförallt längs sjöns västra strand. Växtligheten består i övrigt av bland annat kaveldun, säv och starr.

Höckfågelfaunan är inte särskilt artrik. 1976 häckade enstaka par av grä-sand, kanadagås, sothöna, vattenrall och fisktärna. Som rastlokal vår och höst är dkrenot lokalen av stor betydelse. Mest känd är Österhammarsjön som rastlokal för sångsvan om våren (Malmstigen 1976).

Vattendjupet är i större delen av sjön 25 cm eller lägre och högsta vatten-djupet torde inte överstiga 40 cm. År sommaren och hösten dessutom neder-bördfattig blottlägs flera lämpliga gyttejunkar varvid sjön kommer att fungera som en lämplig rastlokal för vadare. Detta inträffade t.ex 1976.

Tiden 17.7 - 12.9 1976 besöktes Österhammarsjön så gott som dagligen för räkning av antalet rastande vadare i sjön. Ett stort tack riktas här till Ove Sjöberg, Frövi för hjälp i samband med räkningarna. En översikt av an-talet rastande vadare respektive dag framgår av tabell 1.

En brist i materialet är att observationerna inte utförts vid någon be-stämmd tidpunkt på dygnet, även om de flesta besök gjorts på morgonen eller eftermiddagen. Sjön är vidare relativt svåröverskådlig. Vadarna har framför allt varit koncentrerade till den norra och södra ändan av sjön där de blottlagda bankarna varit belägna och vattendjupet är som lägst. Den norra delen av sjön är lättbevakad medan motsatt förhållande gäller den södra, framförallt på eftermiddagen p.g.a. irriterande motljus. Endast de fåglar som kunnat bestämmas till art har medtagits i tabellen. På grund av sjöns karaktär torde flera fåglar ha undgått uppträckt och siffrorna i tabellen får därför betraktas som minisiffror, åtminstone för de mer frekventa arterna.

Fågelsträcket går som bekant fram på mycket bred front inne i landet och fåglarna rastar där de träffar på en bra plats. Antalet rastande vadare på en lokal är dels beroende på rastplatsens storlek och beskaffenhet, dels på vädersituationen lokalt och över ett större område. Vädret har den aktuella perioden varit synnerligen stabilt med ringa nederbörd och övervägande soligt väder.

Av tabellen framgår att den flitigast förekommande vadaren är brushanen med 43 observationsdagar av totalt 47. Den 5.8 iaktogs inte mindre än 12

Tabell 1. Översikt över antalet vadare - hösten 1976 vid Österhammarsjön.

	JULI												AUGUSTI												SEPTEMBER											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29							
Totalspa	1	4	5	12	12	17	9	10	17	24	6	4	16	12	6	11	5	7	7	14	7	7	14	1	10	15	34									
St. stranddjupare																																				
M. stranddjupare																																				
Kustdjupare																																				
Enkelbeckasin																																				
Storepov																																				
Skogsanippa																																				
Gröbena																																				
Drilländp																																				
Rödbena																																				
Svartanippa																																				
Gjutänippa																																				
Sälvanippa																																				
Mosnippa																																				
Karranippa																																				
Sporanippa																																				
Brushana																																				

VÄDRESTRÄCKET VID ÖSTERHAMMARSJÖN I VÄSTMANLAND

olika arter, bl.a. höstens enda Myrspov. Den individrikaste dagen var den 25.8 med 107 individer. Intressant är bl.a. gluttsnäppans talrikhet. Den förekom utspridd över större delen av sjön, som mest 27 ex den 8.8.

Den 9.9 inträdde en ostadig väderlekstyp med bl. a. regn varvid vattenståndet började stiga i sjön. Fr.o.m den 15.9 var vattenståndet alltför högt i sjön för att vadarna skulle kunna proviantera i någon större utsträckning (se tabellen).

Att vadare vid otjänlig väderlek ofta slår till och rastar i större antal visade sig den 11.9 då en frisk SV-vind rådde. En flock om minst 60 kärrsnäppor rastade då i sjön.

Några motsvariga räkningar från Österhammarsjön finns inte. Från 1975 finns endast tillfälliga besök och av mer udda arter vadare som noterats vid dessa besök är 1 småspov 11.8, 2 ljungpipare 6.9 samt 1 kustpipare den 20.9. Framtiden får därför visa om vadarnas talrikhet denna höst genom det extremt låga vattenståndet var tillfällig.

Ett närliggande exempel på tillfälliga rastplatsers betydelse finns från sjön Norrmogen, Ramsbergs sn i V Västmanland (Källander 1965). I den normalt sterila sjön rastade i samband med en reglering åtskilliga arter vadare på de blottlagda gyttjebankarna. Så t.ex fem arter vilka varken före eller senare iakttagits på denna lokal.

Litteratur

- Källander, H 1965. Exempel på tillfälliga rastplatsers betydelse för iakttagelser av vadaresträck. Fauna och Flora 60:63-67.
Malmstigen, J-E 1976. Sångsvanens sträck i V. Västmanland våren 1976. Meddl. från Västmanlands Ornitologiska Förening 7:2:8-10.

- o -